

Andra söndagen efter Trettondedagen

Joh. 4: 5-26.

Så kom Jesus till en stad i Samarien, som hette Sikar, nära den lantgård, vilken Jakob gav åt sin son Josef; och där var Jakobs brunn. Emedan nu Jesus var trött av vandringen, satte han sig så ned vid brunnen o.s.v.

Uti den gamla texten på denna dag, Joh. 2:1–11, hava vi haft att betrakta, huru Herren uppenbarade sin härlighet vid bröllopet i Kana, där han gjorde sitt första tecken att förvandla vatten i vin. Här åter se vi, huru Herren uppenbarar sin härlighet för samariterna, då han vid Jakobsbrunnen framför Sikar så länge talade med en samaritisk kvinna, som där hämtade vatten, varvid han jämförde och prisade det levande vatten, som han var kommen att giva, till dess hennes andliga ögon öppnades, och hon förstod, att hon funnit Messias och i honom det eviga livet, varigenom himmelrikets bröllop börjades i hennes själ. Här vilja nu även vi sitta ned vid brunnen och se och höra, vad Herren kan giva oss att hämta av det livets vatten, vilket framflyter ur den springkälla, som är i hans innersta, hans hjärtas kärlek och förbarmande mot arma, ovärdiga syndare. Vi skola se, med vilket outtröttligt tålamod han sysselsatte sig med denna arma kvinna, vilken icke snart ville stanna för hans ord, utan för omkring med allehanda bifrågor, liksom för att undvika det för henne själv enda nödvändiga.

Jesus var trött av vandringen, därför satte han sig ned vid brunnen, under det hans lärjungar hade gått in i staden för att köpa mat. Icke blott hungrande, utan även törstande sade han till kvinnan: »Giv mig att dricka.» Men, såsom vi skola se av slutet, var all hans lekamliga hunger och törst ett intet emot hans hjärtas hunger och törst att frälsa syndare; ty när hans tal vunnit insteg i denna kvinnas själ och genom henne till folket i Sikar, och Kristus således såg marken begynna vitna till skörd (v. 35), då förgät han sin hunger, så att, när lärjungarna hade kommit med maten och sade: »Rabbi, ät», svarade han: »Jag har mat att äta, som I icke känna.» Sådant var hans hjärtelag och huvudsyfte, när han inlät sig i samtal med kvinnan. Men denna höga kärlek besvarade hon i sitt naturliga mörker först blott med denna genfråga: »Huru kan du, som är en jude, begära något att dricka av mig, som är en samaritisk kvinna? Ty judarna hava intet umgänge med samariterna.» Av hans klädedräkt och språk kunde hon förnimma, att han tillhörde det folket, som för sina andliga företräden på det djupaste föraktade samariterna, vilka både till religion och blod voro ett blandat, hedniskt folk.

I stället för att nu inlåta sig i den gamla stridsfrågan emellan judarna och samariterna svarade Jesus blott: »Förstode du Guds gåva och vem den är, som säger till dig: Giv mig att dricka, så skulle du hava bett honom och han hava givit dig levande vatten.» Förstode du Guds gåva, det eviga livets gåva, och huru denna skall erhållas blott genom honom, som nu står framför dig, förstode du detta, då skulle du begynna bedja mig - bedja, att jag måtte giva dig livets vatten, d. ä. allt det andliga goda, som genom Kristus skänktes åt människorna, syndaförlåtelse, liv och salighet, den helige Ande med all hans pånyttfödande och hugsvalande verk till ett nytt liv av frid och vederkvickelse för din i stum samvetsnöd försmäktande själ. Men liksom Nikodemus i föregående kapitel icke förstod talet om nya födelsen utan svarade med de grova orden om att gå in i sin moders liv och födas, så förstod ock denna kvinna icke dessa orden om det levande vattnet, utan svarade: »Herre, du har intet öskärl, och brunnen är djup; varifrån har du då det levande vattnet?» I stället för att med ödmjukhet fråga, vad de djupa orden om det levande vattnet kunde betyda, börjar hon med kalla och frånstötande uttryck: »Icke är väl du större än vår fader Jakob, som gav oss brunnen, och själv drack därav med sina barn och sin boskap?» Se det obrutna, köttsliga sinnet! Sådant skall den brinnande barmhärtigheten hos Jesus hava till lön av syndare.

Men Jesus svarade i orubblig mildhet: »Var och en som dricker av detta vatten, han varder törstig igen; men vilken som dricker av det vatten, som jag skall giva honom, han skall icke törsta till evig tid, utan det vatten, som jag skall giva honom, skall bliva i honom en källa med springande vatten till evigt liv.» Icke ens dessa ord,

så plötsligt hänsyftande på något andligt, förmådde väcka hennes råa, köttsliga sinne, utan hon svarade ännu: »Herre, giv mig det vattnet, att jag icke må törsta eller behöva komma hit för att hämta vatten.» Hon ville icke stanna för det talet om evigt liv; hon ville nödvändigt hålla sig undan och fara omkring med några dumma ord om jordiska ting. Men Herren visste väl ett sätt att stävja henne. Han visste, var hon hade en ömmare punkt, som han nu ville vidröra. Han sade blott: »Gå, tillkalla din man och kom hit.» Kvinnan svarade, nog hastigt undvikande: »Jag har ingen man.» Då sade Jesus till henne: »Du sa rätt: jag har ingen man; ty fem män har du haft, och den, du nu har, är icke din man; det har du sagt sant.»

Vad Kristus här sade henne, vidrörde något så straffvärt, att, såsom vi se av v. 29, hennes samvete därav blev så slaget, att hon tyckte, han sagt henne »allt» det onda, hon hade gjort, fastän han blott omtalat ett enda förhållande. Ty utan att ingå i frågan om de fem män, hon haft, antingen de blivit döda, eller hon på något pliktvidrigt sätt skilts från dem, var det dock säkert något brottsligt däri, emedan Kristus anförde det till hennes förkrossande, och det även verkade så. Det säkraste är, att den lilla anmärkningen: »Den, du nu har, är icke din man», handlade om ett brottsligt förhållande. Att hon hade honom, måste betyda en sådan sammanlevnad, som hade det varit hennes man; och antingen var hon icke alls gift med honom, eller ock voro en eller flera av hennes förra män ännu vid liv, varigenom hennes sammanlevnad med denne man utgjorde ett egentligt äktenskapsbrott.

Nu var det slut med kvinnans skämt; nu utbrast hon: »Herre, jag ser, att du är en profet.» Dock, ännu försöker hon en liten utvikning från frågan om henne själv, söker föra in ännu en tvistefråga och säger: »Våra fäder hava tillbett på detta berg, och I sägen, att i Jerusalem är det ställe, där man bör tillbedja.» På denna anmärkning giver Herren henne nu ett ord, som dels innebar ett svar och tillika var ägnat att väcka henne till besinning om, vem han var, som talade med henne. Han sade: »Kvinna, tro mig, att en tid kommer, då I varken på detta berg eller i Jerusalem skolen tillbedja Fadern. I tillbedjen, vad I icke kännen; men vi tillbedja vad vi känna; ty frälsningen är från judarna (Ef. 2: 3). Men en tid kommer och är redan inne, då sanna tillbedjare skola tillbedja Fadern i anda och sanning; ty Fadern söker ock sådana tillbedjare. Gud är en ande, och de, som tillbedja honom, böra tillbedja i anda och sanning. Då sade kvinnan till honom: Jag vet, att Messias, som kallas Kristus, skall komma; när han kommer, skall han förkunna oss allt.» Det synes, som hade orden om tillbedjandet i anda och sanning ingivit kvinnan en aning om, att den profet, hon talade med skulle vara Kristus, efter hon just nu inföll: »Jag vet, att Messias skall komma.»

Hon hörde honom tala om en ny tid, då Guds tillbedjan icke skulle vara bunden vid det ena eller andra berget. Därav väcktes hennes tanke på Kristus, varför hon just nu började ana: »Måne han icke är Kristus!» Därför fick hon nu det bestämda svaret: »Jag, som talar med dig, är densamme.» Så långt hade han nu kommit, att han uttryckligen sade henne, att han var Kristus, den utlovade Messias. Och vad alltsammans hade verkat på henne, se vi av det, som följer: »Då lät kvinnan sin kruka stå och gick in i staden och sade till folket: Kommen och sen en man, som har sagt mig allt vad jag har gjort. Icke är väl han Kristus?»

Här hava vi nu åtskilligt att lära. Då Herren Jesus här framställes såsom »trött av vandringen», samt hungrande och törstande, se vi honom såsom en sann människa underkastad de naturliga behoven för kroppens uppehälle. Det händer oss ofta, när vi betrakta hans härliga gärningar och hans gudomsväsende, vilket vi skåda uti de tecken och under, han gjorde, att vi glömma, att han även är sann människa, att han varit här på jorden och genom egen erfarenhet väl förstår alla rent mänskliga svagheter och lidanden. Då böra vi ihågkomma detta, som även på sin tid kan tjäna till tröst. Såsom upphöjd på sin Faders högra sida, är han visst hög över alla, dock icke så hög, att han icke kan förstå och ha medlidande med våra svagheter. »Han var trött av vandringen.» Du kristna människa, som ock blivit trött av din vandring på jorden, betänk, att Jesus varit trött av vandringen för vår skull, ja, att han ock varit fattig för vår skuld! Han har känt, vad helt naturlig hunger och törst är. Du, som nu lider detsamma, kan med full visshet tro, att han likavisst en sann människa som

hans moder Maria, deltagar och manar gott för oss; ty efter sin mänskliga natur är han lika sant människa som hon. Jesus var trött av vandringen. Hos Markus berättas, att han arbetade så flitigt om dagen med predikande och de sjukas botande, att hans vänner fruktade, att han skulle av överansträngning »komma från sina sinnen» (Mark. 3:21), och ville föra honom avsides, på det att han måtte få någon vila. O Jesus, har du på jorden varit trött av vandringen och arbetet för oss syndare, huru gärna ville vi icke då löna dig och fägna ditt hulda hjärta!

Det andra, vi här se, är vår Herre Jesu Kristi tålmod, vilket vi böra anse för vår frälsning. Skådom här hans hjärtliga mildhet och fördragsamhet, huru han söker ett borttappat får och med allt saktmod fördrager den naturliga ondskan och motsträvigheten hos denna arma synderska, blott han till slut kan vinna henne.

Men utom detta dyra ämne, så lära vi ock här, vad det är, som kraftigast tjänar att bringa en otrogen motsägare och föraktare av Kristus och ordet om honom till tro och lydnad för ordets gudomliga sanning, nämligen hans samvete, då detta blir vidrört. Så länge samvetet sover och syndaren får uppehålla sig endast med utvärtes ting och stridsfrågor, då är oftast ingen bevisning nog stark att nedtysta otrons motsägelser eller överbevisa honom om evangeliets sanningar. Men ett ögonblick kommer, då alla förnufts och otrons gensägelser fly såsom rök för stormen. Det är det ögonblick, då samvetet väckes, och Guds rättfärdiga domar träda fram för själen. Då blir snart allt Guds evangelium så sant och antagligt. Samme tvivlare, som förut icke kunde tro evangeliets sanningar, utan fann däri alltför svåra dårskaper (1 Kor. 1: 23-25), densamme får genast ett annat förstånd, som nu finner i evangelium den högsta vishet och sanning.

För det fjärde se vi i denna kvinnas väckelse ett bibliskt exempel på den märkvärdiga händelsen, då en människa mitt i den jordiska kallelsens vardagliga göromål och bestyr på en gång väckes till andlig omsorg. Kvinnan gick denna dag såsom alla dagar med sin kruka till brunnen blott för att hämta vatten för sitt husliga behov och tänkte aldrig, att något nytt eller besynnerligt skulle hända henne denna dag mer än andra dagar. Vid brunnen ser hon en man, som hon håller för en vanlig jude, vilket hon tycker sig märka antingen av hans dräkt eller hans språk. Att han begärde vatten av henne, ansåg hon helt naturligt, då brunnen var djup, och en vandringsman ofta är törstig.

Det enda, som förundrade henne, var, att han såsom en jude kunde begära vatten av henne, som var en samaritisk kvinna, då fiendskapen mellan de två folken var sådan, att en jude aldrig ville hava något att göra med en samarit. Allra minst kunde hon tänka, att den trötte vandringsmannen skulle på denna dag öppna för henne himmelriket. Men så skedde det likväl. Ifrån detta samtal återvände hon med en helt ny värld för sina ögon. Messias har kommit och är funnen av henne! Och han hade sagt henne allt vad hon gjort. Ty då samariterna ägde Moses fem böcker och därmed de tio budorden, vilka de vördade såsom Guds ord, så kände hon till det sjätte budet och sina brott emot detta. Men Herren hade nu talat till henne på ett sådant sätt, att, tillsammans med den brusande stormen av hennes samvete och lagens domar, otvivelaktigt någon gnista av tro på den nåd, som var lovad genom Messias och kunnat framlysa i allt hans ljuvliga väsende, blivit upptänd i hennes mörka själ. Ty att någon tro redan var tänd, det se vi av dess frukt, som genast visade sig i något kärleksnit om folket i staden, till vilket hon strax sprang med det första budskapet om Kristus, varför ock Herren över hennes öppnade sinne fick en sådan fröjd, att han förgät sin hunger.

Allt detta skedde nu helt oförtänt vid brunnen, där hon stod med sin kruka och talade med den trötte främlingen, vilken hon nu lärde känna såsom Kristus, hela världens Frälsare. På samma sätt, nämligen mitt uti den jordiska kallelsens vardagssysslor, väcktes även en fiskare från Betsaida, Simon, som sedan fick det namnet Petrus. Han var en dag, såsom andra dagar, vid stranden sysselsatt att två sina nät. Se, då kom en stor skara människor ned till stranden för att höra Jesu tal. Så länge Herren ännu blott satt i hans båt och predikade för folket, var Simon med all predikans kraft och anda orörd i sitt inre. Men ett ögonblick kom, då han föll ned till Jesu knän, sägande: »Gå från mig, Herre, ty jag är en syndig människa.» Det var det ögonblicket, då

han såg, vem den Herren var, som nu tagit sin plats uti hans båt, vilket han förmärkte genom det underverket, att han befallde över fiskarnas skaror i djupet, då just nu på Jesu ord så mycket fisk kom uti hans nät, att två båtar uppfylldes, så att de begynte sjunka, när han likväl förut hade arbetat hela natten och fått intet (Luk. 5). Så länge han blott hörde predikan, tänkte han icke på sina synder med någon förskräckelse; men så snart han förnam, att den Allsmäktige var honom så nära, då var det slut med sömnen och säkerheten, då förskräcktes han.

Vilken utesägligt underbar och oförgätlig stund i en människas liv, då hennes själ sålunda väckes ur den andliga dödssömnen, och hon på en gång får se, vad hon förut, med allt det hon hade läst eller hört av Guds ord, aldrig sett eller förnummit, nämligen både sin synd och dom och nådens härlighet! Uti samma sitt förhållande till den mannen, vilken icke var hennes man, hade kvinnan i vår text förut aldrig sett något, som stört hennes ro eller väckt hennes efterfrågan om Messias; men på ett ögonblick blev nu endast detta viktigt, så att hon förgät sitt ärende, lät sin kruka stå och blott ville tala om den man, som sagt henne »allt, vad hon hade gjort». Nu blev den frågan om Messias hennes enda viktiga fråga. Så tillgår det ännu i dag, då en människa med alla sina andaktsövningar och religiösa iakttagelser i all sin tid andligen sovit, men på ett ögonblick antingen genom ett ord av ett henne tillskickat Herrens redskap, eller genom ett förut hört Guds ord, som först nu får vikt och betydelse för hennes samvete, uppvaknar till att se ting, som hon aldrig förut vetat av, göra frågor, som hon förut aldrig gjort, och gå ärenden, som hon förut aldrig gått.

Utsägligt viktiga ögonblick, från vilket en helt ny värld öppnar sig för en människa, då hon gripes av bekymmer, som hon aldrig förut förnummit, och får aning om en Guds gåva och lycksalighet, som hon aldrig förr anat! Vad Kristus sade till samaritiskan: »Förstode du Guds gåva, och vem den är, som säger till dig: giv mig att dricka, då skulle du hava bett honom» - se detta: »förstode du Guds gåva», det är hela saken, varpå allt beror. Det är uppkomsten av en andlig förnimmelseförmåga, som med allt skäl i Skriften betecknas med ett uppvaknande, varmed en själs omvändelse och eviga frälsning alltid börjar. Så sade Herren till Jerusalem: »O, att du visste, och det i denna din dag, vad din frid tillhör; men nu är det fördolt för dina ögon.»

Du som läser eller hör denna dyrbara text, förstode du Guds gåva, och vem den är, som däruti talar även till dig, har sina ögon även på din själ, känner även dina synder och ville så gärna giva även dig det eviga livets vatten - förstode du detta, så började även du från denna stund med en törstandes angelägenhet att bedja och ropa, att han icke måtte lämna dig, utan giva dig sin helige Ande till en hel uppväckelse och en hel omvändelse. Vilken utesägligt viktig och underbar dag i din levnad! Den dagen glömmet du aldrig i tiden eller i evigheten. Skriv upp denna dag, ja, just denna dag. Ty på den dag började ditt eviga liv. Ack, att du visste, vilket himmelrike av nåd och tröst och utesäglig ära du från denna dag kunde erhålla, den dag och den stund, när du började att av allt hjärta söka den levande Gudens nåd på den väg, han i sitt evangelium utstakat!

Ack, visste du, hur gott det är att äga
Guds nåd, hur ljuvt att höra Jesus till,
Du skulle visst ej mer mot honom säga,
Han som dig än så gärna frälsa vill.
Ack, vilken salig dag du fick,
Om du nu genast fram till Jesus gick!

Ack, visste du, hur gott det är att vila
Med trötta själen uti himlens hamn,
Du skulle ej till usla brunnar ila,
Men söka målet i din Frälsares famn.

Ack, vilken salig dag du fick,
Om du nu genast fram till Jesus gick!

Ack, visste du - du visste, om du ville!
Vi dröjer du? Stå upp, re'n dagen gryr!
Ej mera nådens korta tid du spille,
Gör bättring snart - ja, snart, ty tiden flyr!
Ack, vilken salig dag du fick,
Om du nu genast fram till Jesus gick!

Men nu - blir det verkligen fråga om att just nu stanna för Jesu röst, då får du känna en oändlig kedja utav motsägelse. Ligger säkerhetssömnen ännu tung över dina ögon, då ser du ännu ingen brådskande angelägenhet att just nu söka nåd, utan far omkring såsom denna kvinna med alla möjliga bisaker och invändningar för att blott icke komma till din egen själs nödvändigaste angelägenhet. Men blir du på en gång uppväckt till att se din synd och brottslighet och den rättmätiga Guds dom, som väntar dig, då förslår icke allt det evangelium, du känner till, att giva dig tillräcklig tröst att nu kunna gå fram och begära nåd för allting.

Än är det då synderna, som äro alltför många, svåra och otillbörliga - i synnerhet det långvariga nådeföraktet, att du vetat så mycket om Guds vilja, men alltid stått emot och föraktat din Gud; då kan du icke vänta annat än att han också skall förakta dig. Men kan du ock tro, att den stora försoningen i Kristi död och blod gäller mer än alla dina synder, då åter stannar du för motsägelserna av din bristande ånger och bön och tänker: Jag är icke blott den ovärdigaste syndare, utan ock alldeles oskicklig att mottaga Guds rike, därigenom att jag icke rätt ångrar synden, icke är rätt förkrossad, icke rätt allvarlig och flitig i bönen. Ja, du som förut aldrig hade någon fruktan eller något tvivel om din frälsning, medan du aldrig sökte den, utan var alldeles säker, du har, så snart du blivit väckt att se dina synder och Guds helighet, ingen ända på invändningar mot nådens mottagande, då ser du den ena uselheten och ovärdigheten efter den andra, syndernas mångfald och otillbörlighet, bättringens oduglighet, ångerns och bödens otillräcklighet.

Korteligen, det går dig, såsom det i Sakarjas tredje kapitel säges om Josua, då han skulle fram för Herren, rengöras från sin synd och ikläddas högtidskläderna. Det säges, att »satan stod vid hans högra sida för att anklaga honom». Så skall ock satan nu anklaga dig. Du må göra, vad gott du kan och vill, blott du icke kommer fram till Jesus såsom en arm syndare att söka nåd som nåd, så är satan nöjd och har dig i sitt våld.

Men vill du nu höra och tro Kristus och veta hans hjärtelag, så se då på denna dagens text, se på denna kvinna vid brunnen, och huru nådefullt Herren Jesus arbetar med henne för att vinna hennes själ. Se, huru många omvägar och motsägelser han måste fördraga hos henne. Jag finner icke, att hon kom med mycken ånger och förkrosselse och bekände sina synder; nej, allt annat vill hon tala om, men icke om sina synder. Först då, när hon var likasom fångad av Kristi tal om den man, hon hade, som icke var hennes man, när hon såg, att hon hade framför sig en sådan profet, som genomskådade hela hennes liv, då äntligen erkände hon, att han hade sagt sant.

Men vi se icke mycket av hennes ånger och förkrosselse och hennes böner; nej, vi se, att Jesus var bevekt långt förut att vilja frälsa henne, långt förr än någon enda bön eller syndabekännelse gått över hennes läppar. Vi se icke heller, att någon enda dygd eller förtjänst fanns hos henne, för vilken han var henne nådig, utan att Jesus verkligen såsom en Frälsare sökte henne blott för hennes nöd och olycka, utan att någon enda dygd eller förtjänst hos henne bevekte honom. Så var det ock med Petrus, då han i båten föll ned och ropade: »Gå ifrån mig, Herre, ty jag är en syndig människa.» Detta var ingen förståndig bön; men Jesus var förut bevekt, så att han genast tillsade honom nåd och tröst. Och han gav honom icke blott förlåtelse, därmed att han sade:

»Frukta icke», vilket svar på ett utrop av syndabekännelse alltid innehöll: »Dina synder förlåtas dig» utan han gav ock den förskräckte fiskaren en hög och ärofull kallelse, då han nu sade till honom: »Härefter skall du fånga människor.» Tänk, vilken erfarenhet för Simon, just den stund då han såg sina synder så förskräckliga, att han ropade till Herren: »Gå ifrån mig, ty jag är en syndig människa», d. ä. icke kan du helige Herre fördraga att vara så nära en sådan stinkande syndare som jag - just i det ögonblicket fick han den ärofulla kallelsen att bli en Kristi apostel!

Skåda i sådana exempel vår Herre Jesu Kristi hjärtelag och vad nåd är, och akta dig såsom för den grymme själafiendens försåt och list att tänka något annorlunda om Kristus, än så som han själv bevisat sig uti sådana exempel; akta dig att glömma och förakta evangelii hela huvudlära, att vi frälsas blott av nåd. *Men är det av nåd, så är det icke mer av gärningar, annars bliver nåden icke mer nåd; men är det av gärningar, så är det icke mer av nåd, annars är gärningen icke gärning* (Rom. 11:6). Om denna nåds storhet och Jesu frälsarekärlek få vi se något ännu mycket underbarare vid fortsättningen av vår historia i texten på nästa söndag, om Gud därtill förlänar oss sin Andes gåva. Giv oss, o Herre, denna nåd, detta livets vatten, att vi få leva och fröjdas evinnerligen och icke uti evigheten törsta och förtäras där, varest ingen droppe av vederkvickelse gives! Hör oss för ditt dyra namns skull, högtlovade Herre och Frälsare! Amen.

– C-O Rosenius

© **Pietisten 2025**

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.
www.pietisten.com